

(i) Printed Pages : 7

05/12/2027 (m)
Roll No.

(ii) Questions : 5

Sub. Code :

0	4	2	6
---	---	---	---

Exam. Code :

0	0	0	5
---	---	---	---

B.A./B.Sc. (General) 5th Semester

(2123)

POLITICAL SCIENCE (In all Mediums)

Paper : Comparative Political Systems (UK and USA)

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 90

Note :—(1) Question No. 1 is compulsory and consists of **FIFTEEN** short answer type questions. Attempt any **NINE** questions out of these **FIFTEEN**. Each question carries **2** marks. Answer these questions in **10-20** words each.

(2) Attempt **ONE** question from each unit i.e. Units I to IV. Each question carries **18** marks.

(3) For private candidates, who have not been assessed earlier for internal assessment, the marks secured by them in theory paper will proportionately be increased to maximum marks of the paper in lieu of internal assessment.

(Compulsory Question)

1. (1) Define Comparative Government.
- (2) Write down characteristics of Comparative Method.
- (3) What is the significance of Magna Carta ?
- (4) Write down main sources of British Constitution.
- (5) What do you mean by Crown ?
- (6) Differentiate between Conventions and Laws.
- (7) Who is the present Prime Minister of Britain ?
- (8) Write any four weaknesses of House of Lords.
- (9) "Once a Speaker is always a Speaker." Explain.
- (10) What are Federal features of US Constitution ?
- (11) Write down qualifications for the office of US President.
- (12) What do you mean by Fillibuster ?
- (13) What do you mean by Lobbying ?
- (14) Describe four characteristics of American Judicial System.
- (15) Write down names of two main political parties in USA and UK each.

UNIT—I

2. Define Comparative Government and Politics. Distinguish between Comparative Government and Politics.

OR

Define Comparative Method. Explain its importance and limitations.

UNIT—II

3. "British Constitution is convention-kidden". Explain this statement.

OR

"In Great Britain there is dictatorship of the Cabinet". Critically evaluate this statement.

UNIT—III

4. Discuss in detail the salient features of American Constitution.

OR

Write down the Election Procedure of American President.

UNIT—IV

5. Critically examine Judicial Review Power of US Judiciary.

OR

Explain Unitary features of UK Political System.

(हिन्दी माध्यम)

- नोट :— (1) प्रश्न सं. 1 अनिवार्य है और इसमें 15 लघुउत्तरीय प्रश्न हैं। इन 15 प्रश्नों में से किन्हीं 9 प्रश्नों के उत्तर दीजिए। प्रत्येक प्रश्न के 2 अंक हैं। इन प्रश्नों के उत्तर लगभग 10-20 शब्दों में दीजिए।
- (2) प्रत्येक यूनिट में से एक प्रश्न करें, अर्थात् यूनिट I से IV में से एक प्रश्न करें। प्रत्येक प्रश्न के 18 अंक हैं।
- (3) प्राइवेट विद्यार्थी जिनका पूर्व में आंतरिक मूल्यांकन नहीं हुआ है, उनके द्वारा सैद्धांतिक प्रश्न पत्र में प्राप्त किए गए अंको को आंतरिक मूल्यांकन के स्थान पर प्रश्न पत्र के अधिकतम अंक के अनुपात में बढ़ाया जाएगा।

(अनिवार्य प्रश्न)

1. (1) तुलनात्मक सरकार को परिभाषित करें।
(2) तुलनात्मक विधि की विशेषताएं लिखें।
(3) मैग्नाकार्टा का क्या महत्त्व है ?

- (4) ब्रिटिश संविधान के मुख्य स्त्रोत लिखें।
- (5) ताज से आपका क्या अभिप्राय है ?
- (6) परम्पराओं एवं कानून में अंतर करें।
- (7) ब्रिटेन का वर्तमान प्रधानमंत्री कौन है ?
- (8) लॉर्डज़ सदन की चार कमजोरियाँ लिखें।
- (9) एक बार स्पीकर बार-बार स्पीकर।'' व्याख्या करें।
- (10) अमेरिका के संविधान की संघात्मक विशेषताएं कौनसी हैं ?
- (11) अमेरिकी राष्ट्रपति पद के लिए योग्यताएं लिखें।
- (12) फिलीबस्टर से क्या अभिप्राय है ?
- (13) लॉर्ड्स से क्या अभिप्राय है ?
- (14) अमेरिकी न्याय प्रणाली की चार विशेषताओं की व्याख्या करें।
- (15) अमेरिका व ब्रिटेन के दो-दो मुख्य राजनितिक दलों के नाम लिखें।

यूनिट-I

2. तुलनात्मक सरकार एवं राजनीति की परिभाषा दें। तुलनात्मक सरकार एवं राजनीति में अंतर स्पष्ट करें।

अथवा

तुलनात्मक विधि की परिभाषा दें। इसके महत्त्व एवं सीमाओं की व्याख्या करें।

यूनिट-II

3. "बर्तानवी संविधान परम्पराओं पर आधारित है।'' व्याख्या करें।

अथवा

"ब्रिटेन में मंत्रीमंडल की तानाशाही है।'' इस कथन का आलोचनात्मक मूल्यांकन करें।

ਯੂਨਿਟ-III

4. ਅਮੇਰਿਕੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾओं की विस्तृत व्याख्या करें।

ਅਥਵਾ

ਅਮੇਰਿਕੀ ਰਾਸ਼ਟ੍ਰਪਤਿ ਦੀ ਚੁਨਾਵ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਯਾ ਬਤਾਏਂ।

ਯੂਨਿਟ-IV

5. ਅਮੇਰਿਕੀ ਸਰਵੋਚ ਚ ਨਿਆਯਾਲਯ ਦੀ ਨਿਆਯਿਕ ਪੁਨਰਿਰੀਖਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤਿ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋਂ।

ਅਥਵਾ

ਭ੍ਰੇਟੇਨ (ਯੂ. ਕੇ.) ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਏਕਾਤਮਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾओं की व्याख्या करें।

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

- ਨੋਟ :—
- (1) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪੰਦਰਾਂ ਲਘੁ ਉੱਤਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਪੰਦਰਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਉ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 2 ਅੰਕ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ ਲਗਭਗ 10-20 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਉ।
 - (2) ਯੂਨਿਟ I ਤੋਂ IV ਹਰੇਕ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 18 ਅੰਕ ਹਨ।
 - (3) ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ, ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਆਂਤਰਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਿਧਾਂਤਕ ਪੇਪਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਅੰਕ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਬਦਲੇ ਪੇਪਰ ਦੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਅਨੁਸਾਰ ਵਧਾਏ ਜਾਣਗੇ।

(ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)

1. (1) ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
- (2) ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਵਿਧੀ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ।
- (3) ਮੈਗਨਾਕਾਰਟਾ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ ?

- (4) ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੋਮੇ ਲਿਖੋ।
- (5) ਤਾਜ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
- (6) ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਕਰੋ।
- (7) ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਦਾ ਵਰਤਮਾਨ ਪ੍ਰਧਾਨਮੰਤਰੀ ਕੌਣ ਹੈ ?
- (8) ਲਾਰਡਜ਼ ਸਦਨ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਲਿਖੋ।
- (9) “ਇੱਕ ਵਾਰ ਸਪੀਕਰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਸਪੀਕਰ।” ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- (10) ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਸੰਘਾਤਮਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਹਨ ?
- (11) ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਪਦ ਲਈ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ।
- (12) ਫਿਲੀਬਸਟਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
- (13) ਲਾਬਇੰਗ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
- (14) ਅਮਰੀਕਾ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- (15) ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਦੇ ਦੋ-ਦੋ ਮੁੱਖ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਦਲਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।

ਯੂਨਿਟ-1

2. ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ। ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ।

ਜਾਂ

ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਵਿਧੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ। ਇਸਦੇ ਮਹੱਤਵ ਅਤੇ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-II

3. “ਬਰਤਾਨਵੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ।” ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਜਾਂ

“ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਵਿੱਚ ਮੰਤਰੀਮੰਡਲ ਦੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਹੈ।” ਇਸ ਕਥਨ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-III

4. ਅਮਰੀਕੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਜਾਂ

ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਦੱਸੋ।

ਯੂਨਿਟ-IV

5. ਅਮਰੀਕੀ ਸਰਵਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਪੁਨਰ ਨਿਰੀਖਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਜਾਂ

ਇੰਗਲੈਂਡ (ਯੂ.ਕੇ.) ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀਆਂ ਇਕਾਤਮਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।